

DİJİTAL YERLİLERDE CHATGPT'NİN KULLANIM ALANLARI VE CHATGPT BAĞIMLILIĞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A STUDY ON THE USAGE AREAS OF CHATGPT AND CHATGPT ADDICTION AMONG DIGITAL NATIVES

Doç. Dr. Haydar Kerem HOŞGÖR

Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Uşak/Türkiye,
haydar.hosgor@usak.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1174-1184>

Öğr. Gör. Hacer GÜNGÖRDÜ

Uşak Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Uşak/Türkiye,
hacer.gungordu@usak.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3978-9259>

ÖZET

Bu çalışmada, dijital yerlileri temsil eden üniversite öğrencilerinin ChatGPT'yi hangi amaçlar için kullandıkları, ChatGPT bağımlılık düzeylerinin saptanması ve katılımcıların tanımlayıcı nitelikleri ile bu bağımlılık düzeyi arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Kesitsel türdeki bu çalışmanın örneklem grubunu 2024-2025 eğitim-öğretim döneminde bir devlet üniversitesinin Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı'nda okumakta olan ve daha önce ChatGPT'yi herhangi bir amaç için kullanmış olan 118 ön lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Tanımlayıcı istatistiklere ek olarak t-testi, ANOVA testi ve doğrulayıcı faktör analizinin kullanıldığı bu çalışmanın verilerinin analizi için IBM SPSS V.26 ve IBM AMOS V. 23 programları kullanılmıştır. Dijital yerlilerin %27'sinin ChatGPT'yi 1 yıldan fazla süredir kullandığı, yalnızca %3'ünün ChatGPT'nin ücretli versiyonunu kullanmayı tercih ettiği, %74'ünün ise ChatGPT tarafından sunulan hizmetlerden memnun kaldığı tespit edilmiştir. Dijital yerlilerin %70,4'ünün ChatGPT'yi ödev hazırlama, ders çalışma, sınavlara yönelik hazırlık gibi genel olarak eğitim amaçlı kullandıkları ortaya konulmuştur. Öğrencilerin ortalamanın altında ($21,5 \pm 7,9$) bir ChatGPT bağımlılığı düzeyinde oldukları belirlenmiştir. İkinci sınıfta okuyan ve ChatGPT'nin hizmetlerinden memnun olduğunu belirten öğrencilerin istatistiki açıdan anlamlı derecede daha yüksek bir ChatGPT bağımlılığı düzeyine sahip oldukları saptanmıştır ($p < 0,05$). Sonuç olarak, öğrencilerin ChatGPT bağımlılık düzeyleri ortalamanın altında olsa da, bazı ifadelerde zihinsel meşguliyetin dikkat çektiği görülmüştür. Sınıf düzeyi ve ChatGPT kullanım memnuniyeti değişkenleri haricinde anlamlı fark bulunmaması, bağımlılık düzeylerinin daha çok kullanım amacı ve davranışsal faktörlerle ilişkili olabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Büyük Dil Modelleri, ChatGPT, Bağımlılık, Sorunlu Chatgpt Kullanımı

ABSTRACT

This study aimed to determine the purposes for which university students, representing digital natives, use ChatGPT, to assess their levels of ChatGPT addiction, and to identify whether there are significant differences between this addiction level and the participants' descriptive characteristics. The sample of this cross-sectional study consisted of 118 associate degree students enrolled in the Medical Documentation and Secretarial Program at a public university during the 2024–2025 academic year, all of whom had previously used ChatGPT for any purpose. In addition to descriptive statistics, t-tests, ANOVA, and confirmatory factor analysis were used for data analysis, conducted through IBM SPSS V.26 and IBM AMOS V.23 software. It was found that 27% of digital natives had been using ChatGPT for more

than a year, only 3% preferred the paid version, and 74% were satisfied with the services provided by ChatGPT. Moreover, 70.4% of the participants reported using ChatGPT primarily for educational purposes, such as preparing assignments, studying, and exam preparation. The students were found to have a below-average level of ChatGPT addiction (21.5 ± 7.9). Second-year students and those who reported satisfaction with ChatGPT services had significantly higher levels of ChatGPT addiction ($p < 0.05$). In conclusion, although students' ChatGPT addiction levels were below average, some items indicated notable mental preoccupation. The absence of significant differences beyond class level and satisfaction with ChatGPT use suggests that addiction levels may be more closely related to usage purposes and behavioral factors.

Keywords: Artificial Intelligence, Large Language Models, ChatGPT, Addiction, Problematic ChatGPT Use

1. GİRİŞ

Son iki yılda, büyük dil modellerindeki (LLM'ler) ilerlemeler ve bunların günlük yaşama giderek daha fazla entegre edilmesiyle yapay zekâ sohbet platformlarının kullanımı büyük bir artış göstermiştir. OpenAI'nin ChatGPT'si, Anthropic'in Claude'u ve Google'ın Gemini'si gibi platformlar; iş, eğitim ve eğlence dâhil olmak üzere çok çeşitli alanlarda kullanılmak üzere genel amaçlı araçlar olarak tasarlanmıştır. Bu sistemlerin sohbet tarzı, birinci şahıs dili kullanmaları ve insan benzeri etkileşimleri taklit edebilme yetenekleri, kullanıcıların zaman zaman bu sistemleri kişileştirmelerine ve insana benzetmelerine zemin hazırlamıştır (Phang vd., 2025).

OpenAI tarafından geliştirilen ChatGPT (Chat Generative Pre-Trained Transformer), yapay zekâ teknolojisi ile desteklenen gelişmiş bir dil modelidir. İnsan benzeri metinler üretebilme yeteneğine sahiptir ve otomatik metin oluşturma, soru-cevap verme, otomatik özetleme ve görüntü oluşturma gibi karmaşık dil görevlerini başarabilir. Kasım 2022'de piyasaya sürüldüğünden bu yana, ChatGPT dünya genelinde büyük bir popülerlik kazanmış ve yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Son ankete göre (Shewale, 2023), Ağustos 2023'te ChatGPT'nin 180 milyon kullanıcısı bulunmuş ve Ocak 2023'te bir milyar kullanıcı etkileşimine ulaşmıştır. Dolayısıyla bu rakamlar, ChatGPT'ye tarihin en hızlı büyüyen tüketici uygulaması ünvanını kazandırmıştır (Yankouskaya vd., 2025).

ChatGPT gibi üretken yapay zekâ sohbet botları, günlük yaşamın pek çok alanında hızla popülerlik kazanmış, hatta "*ChatGPT bağımlılığı*" olasılığı üzerine akademik tartışmalara bile yol açmıştır. Tarih boyunca, yeni teknolojiler çoğu zaman yaygın endişelere ve ahlaki paniklere neden olmuştur. Özellikle de bu teknolojiler ani bir şekilde benimseniyor ve günlük işleyste önemli değişiklikler yaratıyorsa. Bu nedenle, akademisyenlerin ChatGPT'nin yoğun kullanımının bağımlılık olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini incelemeleri şaşırtıcı değildir (Ciudad-Fernández vd., 2025).

Kullanımının yaygınlaşması genellikle üretkenliği artırması ve bilgiye erişimi kolaylaştırması açısından övgüyle karşılanırken, son dönemdeki akademik tartışmalar giderek daha fazla bu yaygın etkileşimin psikososyal ve davranışsal boyutlarına odaklanmaktadır—özellikle dijital bağımlılık, bilişsel yüklenme ve insan-yapay zekâ etkileşim kalıplarındaki değişimler gibi konulara ilişkin endişeler gündeme gelmektedir (Alhaidry vd., 2023; Aljanabi vd., 2023). Bu gelişmeler, ChatGPT'nin benimsenmesini yalnızca bir teknolojik ilerleme olarak değil, bireysel iyi oluş ve kolektif dijital kültür üzerinde derin etkileri olan sosyoteknik bir olgu olarak ele alma gerekliliğini ortaya koymaktadır (Maral vd., 2025).

ChatGPT'nin sorunlu veya kompulsif kullanımı, akıllı telefonlar, tabletler, bilgisayarlar ve internetin aşırı ve kötüye kullanımıyla kendini gösteren problemli bir davranış temsil etmektedir. Bu davranış, kontrol eksikliği ile karakterizedir ve sosyal etkileşimler üzerinde olumsuz sonuçlar doğurur (Ali vd., 2023). Bu duruma eşlik eden belirgin göstergeler arasında; ChatGPT gibi nispeten yeni teknolojilerle etkileşim kurmaya yönelik yoğun düşünceler, aynı heyecanı yaşamak için giderek artan kullanım ihtiyacı, erişim kesintilerinde yoksunluk belirtileri, kullanımı durdurmada kontrol güçlüğü ve önceki kullanım alışkanlıklarına kaçınılmaz geri dönüş yer almaktadır (Wang vd., 2023). Ayrıca, ChatGPT gibi yeni teknolojilere aşırı zaman ayırmak, zaman yönetiminde zorluklara yol açarak bireylerin zamanı kontrol etmede güçlük yaşamasına neden olabilir. Bu yoğun etkileşim, iş veya akademik sorumluluklardan uzaklaştırıcı bir unsur haline de gelebilir (Chang vd., 2019). Özellikle ChatGPT ile geç etkileşim kurulan durumlarda, yalnızlık, psikolojik sıkıntı ve sosyal kaçınma gibi duygulara yol açabilir. Konuyla ilgili olarak Vietnam'da gerçekleştirilen bir çalışmada (Duong vd., 2024); bireylerin ChatGPT bağımlılık düzeylerinin kaygı, tükenmişlik ve uyku bozukluğuna neden olduğu istatistiksel olarak ortaya konulmuştur.

Literatür incelendiğinde konuyla ilgili çalışma sayısının oldukça sınırlı olduğu fakat hızlı bir biçimde çalışılma potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Kimi çalışmalarda sorunlu ChatGPT kullanımını ile bireylerin tanımlayıcı nitelikleri arasındaki ilişkiler ele alınmaktayken, kimilerinde ise farklı ölçeklere ait değişkenler ile olan ilişkisi ele alınmaktadır. Örneğin Yu vd. (2024) tarafından yapılan çalışmada; ChatGPT bağımlılığı ile yaş ve ChatGPT kullanım memnuniyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamışken, ChatGPT kullanım süresi ile ChatGPT'nin ücretli versiyonunun kullanımı arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişkiler olduğu raporlanmıştır. Maral vd. (2025)'nin çalışmasında Sorunlu ChatGPT kullanımı ile yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Diğer yandan katılımcıların sorunlu ChatGPT kullanım düzeyleri ile yapay zeka bağımlılığı, internet bağımlılığı ve online oyun bağımlılığı ölçekleri/değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu ortaya konulmuştur. Chen vd. (2025)'nin çalışma sonuçları ise sorunlu ChatGPT kullanım düzeyi üzerinde güncel gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) ile üretken yapay zekâ kaygısı değişkenlerinin pozitif yönlü ve anlamlı etkileri olduğunu göstermiştir.

Yapay zeka çağının en güncel araştırma konularından biri haline gelen sorunlu ChatGPT kullanımı ile yapay zeka bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı (nomofobi), güncel gelişmeleri kaçırma korkusu (fear of missing out), sorunlu internet kullanımı ve oyun bağımlılığı gibi online bağımlılık türlerinin benzer örüntüler sergilediği ifade edilebilir. Dolayısıyla bu çalışmada bireylerin, özellikle de dijital kuşakta yer alan ve teknolojiye yönelik yoğun bir kullanma eğilimi/potansiyeli olan dijital yerlilerin ChatGPT bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi ve onu hangi amaçlar için kullandıklarının saptanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ayrıca, dijital yerlilerin tanımlayıcı nitelikleri ile ChatGPT kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını da irdelenmektedir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Kesitsel türdeki bu araştırmanın örneklem grubunu 2024-2025 eğitim-öğretim döneminde bir kamu üniversitesinin Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı'nda aktif öğrenci statüsünde olan ve daha önce ChatGPT'yi herhangi bir amaç için kullanmış olan ön lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcıların tümüne ulaşılması amacıyla tamsayım örnekleme yönteminin kullanıldığı bu çalışma toplam 118 öğrencinin katılımıyla

gerçekleşmiştir. Dolayısıyla katılımcıların %72'sine ulaşılmıştır. 19-26 Mayıs 2025 tarihleri arasında e-anket yöntemiyle gerçekleştirilen çalışma kapsamında ayrıca öğrencilerden gönüllü onamları da alınmıştır.

Dijital yerlileri temsil eden üniversite öğrencilerinin ChatGPT bağımlılık düzeylerini ölçmek için Yu vd. (2024) tarafından geliştirilen “Sorunlu ChatGPT Kullanım Ölçeği”nden faydalanılmıştır. Toplam 11 maddeden meydana gelen ölçeğin tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu raporlanmıştır. Ölçeğin, 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 4 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişen Likert tipi bir derecelendirmeye sahip olduğu ve ölçekten az az 11 puan, en çok 44 puan alınabildiği belirtilmiştir. Orijinal ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0,88 olarak bulunurken, bu çalışmada 0,89 olarak hesaplanmış olup, bu da ölçeğin mükemmel iç tutarlılık göstergesine sahip olduğunu işaret etmektedir (Durmuş vd., 2011). Buna ek olarak katılımcıların tanımlayıcı nitelikleri; cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, genel ağırlıklı not ortalaması, ChatGPT kullanım süresi, kullanılan ChatGPT türü ve ChatGPT kullanım memnuniyeti gibi yedi farklı sosyo-demografik değişkenle ele alınmıştır.

Verilerin normal dağılıma uygunluğunun tespitinde çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelendiği çalışmada (Tablo 2), ilgili değerlerin Tabachnick ve Fidell (2007) tarafından da belirtildiği üzere ± 1 aralığında olması üzerine verilerin normal bir dağılım sergilediği teyit edilmiş ve parametrik testlerin kullanılabilmesi anlaşılmıştır (Çarpıklık: 0,96; Basıklık: 0,52). Çalışma kapsamında kullanılan ölçeğin yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır (Meydan ve Şeşen, 2015). Araştırmada, yapı geçerliliği için ki-kare/serbestlik derecesi (χ^2 /df), GFI, CFI, NFI ve RMSEA uyum iyiliği indeksleri değerlendirilmiştir. Sorunlu ChatGPT Kullanımı Ölçeği'nin orijinali tek boyutlu bir yapıya sergilediği için ilişkisiz düzey doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir.

Doğrulayıcı faktör analizine ek olarak çalışmada ölçek ortalaması ile katılımcıların tanımlayıcı nitelikleri arasındaki farkların analizinde t-testi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bulgular %95 güven düzeyi aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir ($p < 0,05$). Verilerin analizinde IBM SPSS V.26 ve IBM AMOS V. 23 istatistik programlarından faydalanılmıştır.

3. BULGULAR

Katılımcıların tanımlayıcı niteliklerinin yer aldığı Tablo 1 incelendiğinde; dijital yerlilerin %72'sinin kadınlardan, %58'inin 21 yaş ve üzerindeki kişilerden oluştuğu ve yaş ortalamalarının $20,8 \pm 2,8$ olduğu, %67'sinin ise 2. sınıf öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların %46'sının 3,01 ile 3,50 aralığında bir not ortalaması değerine sahip olduğu ve genel ağırlıklı not ortalamasının $3,13 \pm 0,40$ olduğu hesaplanmıştır. Katılımcıların %42'sinin ChatGPT'yi 1 yıldan daha az süredir kullandıkları, öte yandan yalnızca %3'ünün ChatGPT'nin ücretli versiyonunu kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca, katılımcıların %2'sinin ChatGPT tarafından sunulan hizmetlerden memnun olmadığı, %24'ünün kısmen memnun olduğu, %74'ünün ise memnun kaldığı tespit edilmiştir.

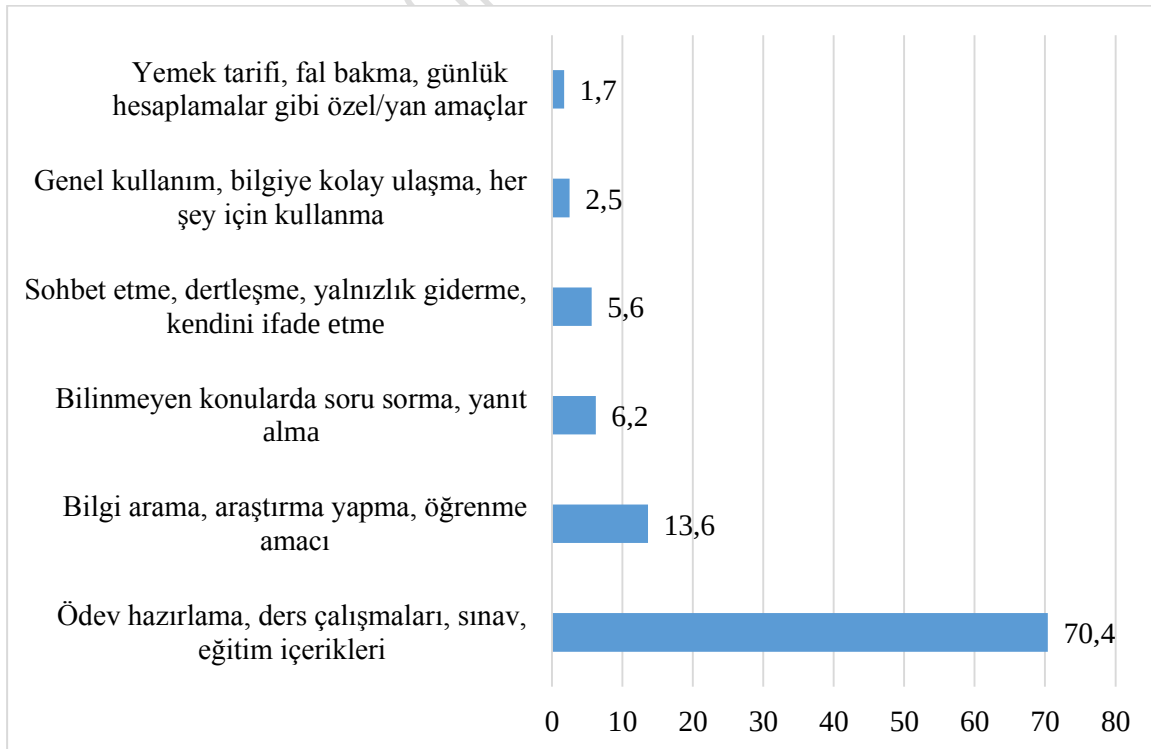
Katılımcıların %6,2'si ise ChatGPT'yi bilmedikleri konularda soru sorma veya cevap alma amacıyla kullandıklarını belirtmişken; %5,9'luk bir başka grup da ChatGPT'yi duygusal veya sosyal destek alma, örneğin sohbet etme, dertleşme ya da kendini ifade etme gibi nedenlerle tercih ettiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %2,5'i genel kolaylık sağlama, yani bilgiye hızlı ulaşma ya da çeşitli amaçlarla genel kullanım tercihinde bulunurken, %1,7'lik bir kesim ise yemek tarifi alma, günlük hesaplamalar yapma veya özel amaçlarla (örneğin fal bakma) ChatGPT'yi kullandığını bildirmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Tanımlayıcı Nitelikleri (n: 118)

Değişkenler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	85	72,0
	Erkek	33	28,0
Yaş [20,8±2,8]	18-20	69	58,0
	≥ 21	49	42,0
Sınıf	1. sınıf	39	33,0
	2. sınıf	79	67,0
Genel Ağırlıklı Not Ortalaması [3,13±0,40]	2,00-2,50	13	11,0
	2,51-3,00	31	26,0
	3,01-3,50	54	46,0
	3,51-4,00	20	17,0
ChatGPT Kullanım Süresi	< 1 yıl	50	42,0
	1 yıl	36	31,0
	>1 yıl	32	27,0
Kullanılan ChatGPT Türü	Ücretsiz Versiyon	115	97,0
	Ücretli Versiyon	3	3,0
ChatGPT'den Memnun Kalma Durumu	Kısmen	28	24,0
	Evet	87	74,0
	Hayır	3	2,0

Şekil 1'de de yer verildiği üzere bu bulgular, ChatGPT'nin dijital yerliler arasında en yaygın kullanım alanının eğitimle bağlantılı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

16

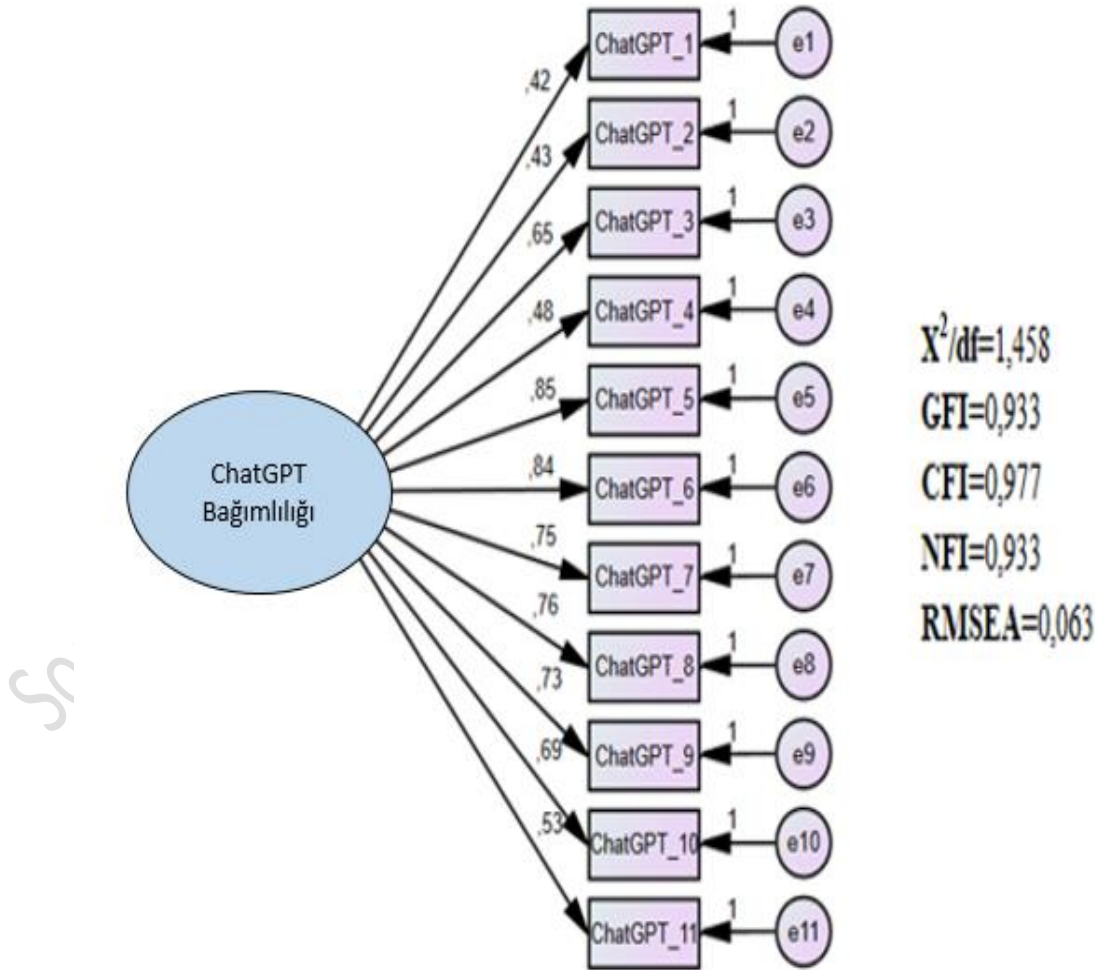
Şekil 1. Öğrencilerin ChatGPT Kullanım Amaçları (n: 118)

ChatGPT Ölçeği'ne ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde; dijital yerlileri temsil eden üniversite öğrencilerinin ChatGPT bağımlılık puanı ortalamasının $21,5 \pm 7,9$ ile ortalamanın altında olduğu görülmektedir. Ayrıca çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 aralığında $[0,96; 0,52]$ olduğu ve mükemmel iç güvenirlik katsayısına ($C\alpha: 0,89$) sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Ölçeğe İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Ortalama Puan	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	Çarpıklık	Basıklık	C α
ChatGPT Bağımlılığı Ölçeği	21,5	7,9	11	44	0,96	0,52	0,89

Ölçeğe ilişkin doğrulayıcı faktör analizi ölçüm modeli ve uyum iyiliği değerleri Şekil 2'de sunulmuştur. Araştırma kapsamında kullanılan Sorunlu ChatGPT Kullanım Ölçeği'nin iyi düzeyde uyum değerlerine sahip olduğu (Şimşek, 2007) ve dolayısıyla yapısal geçerliğin desteklendiği anlaşılmaktadır ($\chi^2 / df=1,458$; GFI=0,933; CFI=0,977; NFI=0,933; RMSEA=0,063).

Şekil 2. ChatGPT Bağımlılığı Ölçeği Yapı Geçerliği

Dijital yerlilerin ChatGPT Bağımlılık Ölçeği'ne ait ifadeler katılımlar düzeylerini içeren Tablo 3 incelendiğinde; en yüksek katılım eğilimi gösterilen üç adet ifade olduğu dikkat çekmektedir. Bir diğer ifadeyle üniversite öğrencilerinin; “Aklımda sürekli ChatGPT ile ilgili düşünceler dolaşıp duruyor.” (%42,4); “Başta kullanma niyetim olmasa bile, sık sık kendimi ChatGPT’yi açarken buluyorum.” (%39,0); “ChatGPT’de giderek daha fazla zaman geçiriyorum.” (%34,7) ifadelerine “Biraz Katılıyorum” düzeyinde fikir beyan ettikleri tespit edilmiştir. Öte yandan öğrencilerin diğer ölçek ifadelerine katılım durumlarının “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Dijital Yerlilerin ChatGPT Bağımlılığı Ölçeği'ne ait İfadelere Katılım Düzeyleri

ChatGPT Bağımlılığı Ölçeği		Hiç Katılmıyorum		Biraz Katılmıyorum		Biraz Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%
1	Aklımda sürekli ChatGPT ile ilgili düşünceler dolaşıp duruyor.	32	27,1	20	16,9	50	42,4	16	13,6
2	Başta kullanma niyetim olmasa bile, sık sık kendimi ChatGPT’yi açarken buluyorum.	17	14,4	18	15,3	46	39,0	37	31,4
3	ChatGPT’ye erişemediğimde kaygı ve huzursuzluk hissediyorum.	55	46,6	17	14,4	32	27,1	14	11,9
4	ChatGPT’de giderek daha fazla zaman geçiriyorum.	29	24,6	20	16,9	41	34,7	28	23,7
5	ChatGPT kullanımımı azaltmaya çalıştım fakat başarılı olmadım.	70	59,3	17	14,4	18	15,3	13	11,0
6	ChatGPT kullanımım nedeniyle daha önce keyif aldığım aktivitelerden artık eskisi kadar zevk almıyorum.	79	66,9	12	10,2	18	15,3	9	7,6
7	ChatGPT’yi kullanmam, yapmam gereken işleri ertelememe ve oyalanmama neden oluyor.	77	65,3	16	13,6	14	11,9	11	9,3
8	Sorunlara rağmen ChatGPT’ye aşırı zaman ayırıyorum.	78	66,1	12	10,2	15	12,7	13	11,0
9	ChatGPT’yi aşırı kullandığım için uykusuz kalıyorum.	93	78,8	9	7,6	9	7,6	7	5,9
10	Ailemden, arkadaşlarımdan veya terapistimden ChatGPT’yi ne kadar kullandığımı gizledim.	93	78,8	9	7,6	8	6,8	8	6,8
11	Kendimi çaresiz veya kaygılı hissettiğimde bu duyguları hafifletmek için ChatGPT’ye yöneliyorum.	62	52,5	12	10,2	25	21,2	19	16,1

T-Testi sonuçlarının yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde; tek anlamlı farkın sınıf değişkenine ait olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, 2. sınıf öğrencilerinin sorunlu ChatGPT kullanım düzeylerinin 1. sınıf öğrencilerine kıyasla istatistiksel açıdan daha anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Öte yandan, dijital yerlilerin sorunlu ChatGPT kullanım düzeyi ortalamaları ile cinsiyet, yaş ve kullanılan ChatGPT türü arasında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4. Ölçek ve Tanımlayıcı Nitelikler Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Ölçek	Değişken	f	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Sorunlu ChatGPT Kullanımı	Cinsiyet					
	Kadın	85	1,95	0,73	-0,22	0,830
	Erkek	33	1,98	0,71		
	Yaş	f	Ortalama	Standart Sapma	t	P
	18-20	69	1,93	0,70	-0,48	0,632
	21 ve üzeri	49	1,99	0,75		
	Sınıf	f	Ortalama	Standart Sapma	t	P
	1. sınıf	39	1,74	0,60	-2,30	0,023*
	2. sınıf	79	2,06	0,76		
	Kullanılan Tür	f	Ortalama	Standart Sapma	t	P
	Ücretsiz	115	1,94	0,72	-1,67	0,091
	Ücretli	3	2,64	0,39		

*p<0,05

ANOVA Testi sonuçlarının yer aldığı Tablo 3 incelendiğinde; dijital yerlilerin sorunlu ChatGPT kullanım düzeyi ortalamaları ile ChatGPT'nin hizmetlerinden memnun kalma durumu değişkenleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu (p<0,05). Yapılan Tukey post-hoc testi sonucunda söz konusu bu anlamlı farklılığın bu hizmetlerden memnun olmadığını belirtenlere kıyasla memnun olduğunu ifade edenler lehine gerçekleştiği ortaya konulmuştur. Öte yandan, dijital yerlilerin sorunlu ChatGPT kullanım düzeyi ortalamaları ile GANO (genel ağırlıklı not ortalamaları) ve ChatGPT kullanım süresi değişkenleri arasında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Tablo 5. Ölçek ve Tanımlayıcı Nitelikler Arasındaki Farka İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Değişken	f	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Sorunlu ChatGPT Kullanımı	GANO					
	2,00-2,50	13	2,28	0,92	1,18	0,327
	2,51-3,00	31	1,87	0,72		
	3,01-3,50	54	1,90	0,69		
	3,51-4,00	20	2,02	0,65		
	ChatGPT Kullanım Süresi	f	Ortalama	Standart Sapma	F	p
	< 1 yıl	50	1,87	0,65	1,27	0,291
	1 yıl	36	1,92	0,85		
	> 1 yıl	32	2,12	0,67		
	ChatGPT Memnuniyet Durumu	f	Ortalama	Standart Sapma	F	p
	Kısmen (1)	28	1,86	0,58	2,57 (3<2)	0,015*
	Evet (2)	87	2,98	0,32		
	Hayır (3)	3	1,47	0,66		

*p<0,05

4. TARTIŞMA

Dijital yerliler arasında yapay zekâ teknolojilerinin yaygınlaşması, günlük hayatın bir parçası haline gelmiştir. Bu kapsamda, ChatGPT gibi dil tabanlı yapay zekâ modelleri, bilgiye anında erişim sağlama ve iletişimde kolaylık sunma gibi avantajlarıyla ön plana çıkmaktadır. Ancak, bu teknolojilerin yoğun kullanımı, bazı bireylerde bağımlılık benzeri durumlar yaratabilir. Özellikle üniversite öğrencileri gibi dijital araçlarla iç içe yaşayan genç kullanıcılar, zamanla bu tür sistemlere aşırı düzeyde güven duyabilir, sorun çözme becerilerini geri plana atabilir ve gerçek yaşamla bağlarını zayıflatabilir. Bu durum, dijital bağımlılığın yeni bir formu olarak değerlendirilebilecek “sorunlu ChatGPT kullanımı” kavramını gündeme getirmektedir. Literatürde henüz yeni sayılabilecek bu olgunun, bireysel, akademik ve sosyal düzeyde nasıl yansımalar doğurduğu giderek daha fazla tartışılmaktadır. Bu çalışmada, dijital yerlileri temsil eden üniversite öğrencilerinin ChatGPT’yi hangi amaçlar için kullandıkları, ChatGPT bağımlılık düzeylerinin saptanması ve katılımcıların tanımlayıcı nitelikleri ile bu bağımlılık düzeyi arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma bulgularına göre dijital yerliler olarak tanımlanan öğrencilerin büyük çoğunluğu ChatGPT’yi ödev hazırlama, ders çalışmaları ve sınavlara yönelik eğitim içerikleri için kullanmaktadır. Bu sonuç, ChatGPT’nin özellikle akademik bağlamda yoğun şekilde benimsendiğini ve öğrenciler tarafından bir tür “öğrenme asistanı” olarak konumlandırıldığını göstermektedir. Bununla birlikte, bilgi arama amacıyla kullanım oranı daha düşük bir düzeyde seyretmektedir. Bu durum, öğrencilerin yalnızca bilgi edinmekten ziyade doğrudan çıktıya (örneğin bir ödev metni ya da sınav cevabı) ulaşmayı tercih ettiklerini düşündürmektedir. Sosyal etkileşim ya da duygusal destek amacıyla kullanım ise oldukça sınırlı kalmıştır. Sohbet etme, yalnızlık giderme, kendini ifade etme ya da genel amaçlı kullanım gibi oranlar, ChatGPT’nin öğrenciler arasında hâlâ belirli işlevlerle sınırlı bir araç olarak görüldüğüne işaret etmektedir. Elde edilen bu sonuçlar, bir yandan dijital yerlilerin teknolojiyi etkin biçimde akademik amaçlarla entegre ettiğini gösterirken, diğer yandan yüzeysel veya mekanik kullanıma yönelimin problemleri teknoloji kullanımına zemin hazırlayabileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Kullanıcılar tarafından sorulan sorulara karmaşık yanıtlar verebilen bir üretken yapay zekâ olan ChatGPT, eğitim alanında sayısız fayda sunduğu belirtilen bir araç olarak tanımlanmaktadır (Veras vd., 2023). Eğitimciler, öğrencilerinin tercih ettikleri öğrenme yöntemlerini ve mevcut yeterlilik düzeylerini dikkate alarak ChatGPT’yi derslerine entegre ederek öğrenme yolculuklarını özelleştirebilirler (Javaid vd., 2023). Gan vd. (2024) tarafından yapılan bir çalışmada, ChatGPT’nin ortopediyle ilgili çoktan seçmeli soruları ne kadar doğru yanıtladığını ve bu araçla öğrenen öğrencilerin kısa ve uzun vadeli değerlendirmelerde nasıl performans gösterdiği incelenmiştir. ChatGPT’nin ortopediyle ilgili 1051 adet çoktan seçmeli soruyu yaklaşık %71 doğrulukla cevapladığı saptanmıştır. Kısa vadeli müdahalelerle öğrencilerin öğrenme tarzı üzerinde yapılan değişikliklerden sonra, ChatGPT grubunun kontrol grubuna göre daha fazla doğru yanıt verdiği bulunmuştur. Dönem sonu yapılan sınavlarda, ChatGPT grubunun cerrahi ve kadın doğum sınavlarında daha iyi performans gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgular, ChatGPT’nin tıbbi eğitime entegrasyonunu güçlü bir şekilde desteklediğini ve çağdaş öğretim yöntemlerinin geliştirilmesine katkı sunduğunu göstermiştir.

Bukar vd. (2024) ise yükseköğretimde öğrencilerin ChatGPT kullanım alanlarını şu şekilde raporlamıştır: dil öğrenimi ve çeviri yardımı, her türden eğitim için destek, araştırma ve veri analizi, ek öğrenme kaynakları. Farhi vd. (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışma sonuçları da, öğrencilerin ChatGPT’yi pek çok açıdan kendilerine yardımcı olan devrim niteliğinde bir teknoloji olarak gördüklerini ortaya koymuştur. Ahmadi ve Tekemen (2024)’in

çalışmasında ise üniversite öğrencileri tarafından ChatGPT'nin en çok ödev ve proje hazırlama, bilgi edinme ve sınav sorularının cevaplarına erişme maksadıyla kullanıldığı ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular, ChatGPT'nin yalnızca bireysel öğrenmeyi desteklemekle kalmadığını, aynı zamanda öğrencilerin akademik performansını artırmada da etkili bir araç olabileceğini göstermektedir. Özellikle sağlık alanı gibi bilgi yoğunluğu yüksek alanlarda, yapay zekâ destekli öğrenme yöntemlerinin geleneksel yaklaşımlara göre daha esnek ve öğrenci odaklı çözümler sunduğu anlaşılmaktadır.

Çalışma sonucunda Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı öğrencilerinin ortalamanın altında düşük bir ChatGPT bağımlılığı düzeyine sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Elde edilen bu sonuçlar, dijital yerlileri temsil eden üniversite öğrencileri arasında henüz ChatGPT'nin bağımlılık yaratmadığını işaret etmesi bakımından önemli bir gösterge olmakla birlikte, bunun ileriki dönemlerde de takip edilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Öte yandan literatürde genellikle öğrencilerin ChatGPT farkındalığı üzerine yapılmış olan çalışmaların varlığı dikkat çekerken, ChatGPT bağımlılığı düzeylerini inceleyen sınırlı sayıda olduğu anlaşılmıştır. Bu durum, elde edilen sonuçların kıyaslanmasını güçleştirmesinin yanı sıra alan mevcut çalışmanın yazına katkı potansiyeline de işaret etmesi bakımından kritiktir. Başer Seçer (2024) tarafından Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin katılımıyla yürütülen bir çalışmada, beş farklı bölüm arasından en yüksek yapay zekâ farkındalığına ve ChatGPT kullanım düzeyine sahip olan programın Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik olduğu rapor edilmiştir. Ayrıca genel olarak öğrencilerin “ChatGPT’ye aşırı derecede bağımlı olmaktan korkuyorum” ifadesine katılım oranlarının çok düşük olduğu ortaya konulmuştur. Benzer şekilde, Yu vd. (2024); Lin vd. (2025) ile Jiang ve Hong (2025)’un çalışma sonuçları da katılımcıların düşük düzeyde bir ChatGPT bağımlılığına sahip olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda çalışma sonuçlarımızın mevcut literatürle örtüştüğünü belirtmek mümkündür.

Çalışma sonucunda; ikinci sınıfta okuyan ve ChatGPT'nin hizmetlerinden memnun olduğunu belirten öğrencilerin ChatGPT bağımlılığı düzeylerinin diğerlerine kıyasla nispeten daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Öte yandan, dijital yerlilerin sorunlu ChatGPT bağımlılık düzeyi ortalamaları ile cinsiyet, yaş, genel ağırlıklı not ortalaması, kullanılan ChatGPT türü ve ChatGPT kullanım süresi değişkenleri arasında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna varılmıştır. Mevcut alan yazın incelendiği kadarıyla, dijital yerlilerin sınıf düzeyleri ile ChatGPT bağımlılık düzeyleri arasındaki farklılıkları veya ilişkileri ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Literatürde, bireylerin ChatGPT bağımlılık düzeyleri ile yaşları (Yu vd., 2024), cinsiyetleri (Duong vd., 2024), bölümleri (Duong vd., 2025) ve ChatGPT kullanım memnuniyeti (Yu vd., 2024) düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı ilişkilerin olmadığı raporlayan çalışmalar mevcuttur. Öte yandan, Jiang ve Hong (2025)’un çalışmasında kadınların ve ChatGPT’yi daha çok zaman geçirmek için kullanan bireylerin nispeten daha yüksek bir ChatGPT bağımlılığına sahip oldukları raporlanmıştır. Tayvan’da yürütülmüş bir çalışmada (Yu vd., 2024), ChatGPT’yi daha uzun süredir kullanan ve programın ücretli versiyonunu tercih eden bireylerin diğerlerine kıyasla daha yüksek bir ChatGPT bağımlılığı düzeyinde oldukları belirtilmiştir. Vietnam’da gerçekleştirilmiş olan bir çalışmada (Duong vd., 2025), üniversite öğrencilerinin yaşları ve akademik performansları yükseldikçe ChatGPT bağımlılığı görülme sıklığının arttığı rapor edilmiştir. Özetle, çalışma sonuçlarımız mevcut literatürle kimi noktalarda örtüşmekte ve özellikle sınıf düzeyine ilişkin boşluğu doldurması açısından alana özgün bir katkı sunmaktadır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, dijital yerliler kuşağından olan Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı öğrencilerinin ChatGPT kullanım alışkanlıklarını, bu kullanıma ilişkin bağımlılık düzeylerini ve çeşitli demografik faktörlerle olan ilişkilerini incelemiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin ChatGPT'yi ağırlıklı olarak akademik amaçlarla ve bilgiye hızlı erişim sağlamak amacıyla kullandıklarını; genel anlamda bağımlılık düzeylerinin ise ortalamanın altında kaldığını göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin ChatGPT'yi henüz işlevsel ve kontrollü bir biçimde değerlendirdiğini düşündürmektedir. Ancak ikinci sınıf öğrencilerinin ve uygulamadan yüksek memnuniyet bildiren katılımcıların bağımlılık eğilimlerinin diğer gruplara göre daha yüksek olması, uzun vadede bazı risklerin ortaya çıkabileceğine işaret etmektedir.

Erişilen tüm bu sonuçlar doğrultusunda, ChatGPT ve benzeri yapay zekâ tabanlı araçların yükseköğretim ortamında planlı, rehberli ve etik bir çerçevede kullanılması büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin ve dijital farkındalıklarının artırılması amacıyla, yapay zekâ destekli araçların ne şekilde ve hangi sınırlar içinde kullanılabileceğine dair bilgilendirici seminerler ve müfredat içi eğitimler düzenlenmelidir. Özellikle sağlık alanında eğitim gören öğrenciler için, yapay zekâ teknolojilerinin hem mesleki katkılarını hem de olası sınırlılıklarını ele alan uygulamalı eğitim içerikleri geliştirilmelidir. Ayrıca, ChatGPT'nin sınıf düzeyi, kullanım süresi, cinsiyet, not ortalaması ve kullanım amacı gibi değişkenlerle olan ilişkisini daha derinlemesine inceleyen, farklı bölümlerle karşılaştırmalı biçimde tasarlanmış niteliksel ve nicel araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu tür çalışmalar, yapay zekâ teknolojilerinin yükseköğretimdeki yeri ve etkileri hakkında daha kapsamlı bir kavrayışa ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahmadi, R., & Tekemen, H. (2024). Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin ChatGPT'nin Günlük Kullanımına İlişkin Eğilimleri. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 5(3), 446-480. <https://doi.org/10.52108/2757-5942.5.3.4>
- Alhaidry, H. M., Fatani, B., Alrayes, J. O., Almana, A. M., & Alfhaed, N. K. (2023). ChatGPT in dentistry: A comprehensive review. *Cureus*, 15(4), 1–8. <https://doi.org/10.7759/cureus.38317>
- Ali, F., Tauni, M. Z., Ashfaq, M., Zhang, Q., & Ahsan, T. (2023). Depressive mood and compulsive social media usage: The mediating roles of contingent self-esteem and social interaction fears. *Information Technology & People*, 37(3), 1052–1072. <https://doi.org/10.1108/ITP-01-2021-0057>
- Aljanabi, M., Ghazi, M., Ali, A. H., & Abed, S. A. (2023). ChatGpt: Open possibilities. *Iraqi Journal for Computer Science and Mathematics*, 4(1), 62–64. <https://doi.org/10.52866/ijcsm.2023.01.01.0018>
- Bukar, U. A., Sayeed, M. S., Razak, S. F. A., Yogarayan, S., & Amodu, O. A. (2024). An integrative decision-making framework to guide policies on regulating ChatGPT usage. *PeerJ Computer Science*, 10, e1845. <http://dx.doi.org/10.7717/peerj-cs.1845>
- Chang, C.-T., Tu, C.-S., & Hajiyev, J. (2019). Integrating academic type of social media activity with perceived academic performance: A role of task-related and non-task-related compulsive Internet use. *Computers & Education*, 139, 157–172. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.05.011>

- Chen, Y. H. (2025). Exploring the influence of generative artificial intelligence anxiety on problematic ChatGPT use: the fear of missing out and personality traits. *Universal Access in the Information Society*, 1-14. <https://doi.org/10.1007/s10209-025-01205-7>
- Ciudad-Fernández, V., von Hammerstein, C., & Billieux, J. (2025). People are not becoming “AIholic”: Questioning the “ChatGPT addiction” construct. *Addictive Behaviors*, 166, 108325. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2025.108325>
- Duong, C. D., Dao, T. T., Vu, T. N., Ngo, T. V. N., & Tran, Q. Y. (2024). Compulsive ChatGPT usage, anxiety, burnout, and sleep disturbance: A serial mediation model based on stimulus-organism-response perspective. *Acta Psychologica*, 251, 104622. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2024.104622>
- Duong, C. D., Vu, T. N., Ngo, T. V. N., Do, N. D., & Tran, N. M. (2025). Reduced student life satisfaction and academic performance: Unraveling the dark side of ChatGPT in the higher education context. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 41(8), 4948-4963. <https://doi.org/10.1080/10447318.2024.2356361>
- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2011). Sosyal bilimlerde spss’le veri analizi. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Farhi, F., Jeljeli, R., Aburezeq, I., Dweikat, F. F., Al-shami, S. A., & Slamene, R. (2023). Analyzing the students’ views, concerns, and perceived ethics about chat GPT usage. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 5, 100180. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2023.100180>
- Gan, W., Ouyang, J., Li, H., Xue, Z., Zhang, Y., Dong, Q., ... & Zhang, Y. (2024). Integrating ChatGPT in orthopedic education for medical undergraduates: randomized controlled trial. *Journal of medical Internet research*, 26, e57037. <https://doi.org/10.2196/57037>
- Javaid, M., Haleem, A., Singh, R. P., Khan, S., & Khan, I. H. (2023). Unlocking the opportunities through ChatGPT Tool towards ameliorating the education system. *BenchCouncil Transactions on Benchmarks, Standards and Evaluations*, 3(2), 100115. <https://doi.org/10.1016/j.tbench.2023.100115>
- Jiang, P. H., & Hong, J. C. (2025). ChatGPT Addiction, Self-Efficacy, and Continuous Intention: Differences in Gender, Academic Majors, and Purposes of Use. *Metaverse and Artificial Companions in Education and Society*, 8.
- Lin, M. Y., Hong, J. C., Tai, K. H., & Jiang, P. H. (2025). ChatGPT addiction predicted by openness to using new technology and self-efficacy, and reflected in continuous intention. *Interactive Learning Environments*, 1-15. <https://doi.org/10.1080/10494820.2025.2471910>
- Maral, S., Naycı, N., Bilmez, H., Erdemir, E. İ., & Satıcı, S. A. (2025). Problematic ChatGPT Use Scale: AI-Human Collaboration or Unraveling the Dark Side of ChatGPT. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-27. <https://doi.org/10.1007/s11469-025-01509-y>
- Meydan, H. & Şeşen, H. (2015). Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Phang, J., Lampe, M., Ahmad, L., Agarwal, S., Fang, C. M., Liu, A. R., ... & Maes, P. (2025). Investigating Affective Use and Emotional Well-being on ChatGPT. *arXiv preprint arXiv:2504.03888*.
- Seçer, M. B. (2024). Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sağlıkta yapay zekâ uygulamaları ve ChatGPT farkındalığı, yapay zekâ kullanımına yönelik görüşleri

- ve teknostres düzeylerinin incelenmesi: kesitsel bir çalışma. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(4), 856-866. <https://doi.org/10.5336/healthsci.2024-104224>
- Shewale, R. (2023). 32 Detailed ChatGPT Statistics — Users, Revenue and Trends. Demandsage. <https://www.demandsage.com/chatgpt-statistics/>
- Şimşek, Ö.F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2007). Experimental designs using ANOVA. Thomson/Brooks/Cole.
- Veras, M., Dyer, J. O., Rooney, M., Silva, P. G. B., Rutherford, D., & Kairy, D. (2023). Usability and efficacy of artificial intelligence chatbots (ChatGPT) for health sciences students: protocol for a crossover randomized controlled trial. *JMIR Research Protocols*, 12(1), e51873. <https://doi.org/10.2196/51873>
- Wang, W., Chen, R. R., & Yang, X. (2023). Examining compulsive use of social media: The dual effects of individual needs and peer influence. *C. D. DUONG ET AL. Industrial Management & Data Systems*, 123(12), 3109–3136. <https://doi.org/10.1108/IMDS-10-2022-0631>
- Yankouskaya, A., Liebherr, M., & Ali, R. (2025). Can ChatGPT be addictive? A call to examine the shift from support to dependence in AI conversational large language models. *Human-Centric Intelligent Systems*, 1-13. <https://doi.org/10.1007/s44230-025-00090-w>
- Yu, S. C., Chen, H. R., & Yang, Y. W. (2024). Development and validation the Problematic ChatGPT Use Scale: a preliminary report. *Current Psychology*, 43(31), 26080-26092. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-06259-z>